

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „W kierunku Światowego Szczytu w sprawie Zrównoważonego Rozwoju w 2012 r.” (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 48/12)

Sprawozdawca: **Frederic Adrian OSBORN**

Dnia 18 lutego 2010 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„W kierunku Światowego Szczytu w sprawie Zrównoważonego Rozwoju w 2012 r.”

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 31 sierpnia 2010 r.

Na 465. sesji plenarnej w dniach 15–16 września 2010 r. (posiedzenie z 15 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 116 do 1 – 7 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie i zalecenia

1.1 EKES, jako głos zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w Europie, zaleca, by Unia Europejska odgrywała wiodącą rolę w przygotowaniach do nowego Szczytu Narodów Zjednoczonych w sprawie Zrównoważonego Rozwoju, który odbędzie się w Rio w 2012 r.

1.2 UE powinna podjąć zdecydowane kroki zmierzające do tego, by przyjęto ambitny porządek obrad szczytu, który zdoła ożywić i na nowo pobudzić program rozwoju zrównoważonego na świecie, zarówno na poziomie rządów, jak i w całym społeczeństwie obywatelskim.

1.3 Szczyt powinien podjąć ducha poprzedniego szczytu z Rio i ożywić tamte zasady oraz agendę 21 jako narzędzia zaangażowania wszelkiego rodzaju zainteresowanych stron i skierowania świata na drogę bardziej zrównoważonego rozwoju.

1.4 Szczyt powinien stanowić kamień milowy i nieprzekraczalny termin, jeśli chodzi o ukończenie bieżących negocjacji w sprawie zmiany klimatu i różnorodności biologicznej i przejście do kolejnej fazy; finalizację obecnych negocjacji dotyczących rtęci oraz zainicjowanie nowych negocjacji w zakresie uwzględnienia kwestii rozwoju zrównoważonego w ramach ładu korporacyjnego oraz jej włączenie do zakresu kompetencji władz lokalnych i regionalnych.

1.5 Szczyt powinien uznać i poprzeć Kartę Ziemi jako środek pobudzania zaangażowania i działań jednostek i organizacji na całym świecie.

1.6 UE powinna wykorzystać szczyt do ożywienia własnych procesów i struktur mających zarazem zapewnić postępy w kwestii rozwoju zrównoważonego i stymulować podobne wznowienie działań na rzecz rozwoju zrównoważonego w świecie. Komitet zwraca się do Unii w szczególności o:

— określenie i wdrożenie różnych aspektów gospodarki ekologicznej w Europie oraz stworzenie i finansowanie nowych kanałów pomocy oraz transferu technologii i *know-how*, by pomóc krajom rozwijającym się w przestawieniu się na rozwój zrównoważony;

— wzmocnienie różnych aspektów zarządzania rozwojem zrównoważonym w Europie;

— zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w całej Europie w działania na rzecz procesu z Rio, odnowienia wizji z Rio oraz uzyskania politycznego i powszechnego poparcia dla niej.

1.7 Aby przyspieszyć postęp gospodarki ekologicznej, UE powinna w najbliższych 12 miesiącach:

— dokonać przeglądu i wzmocnienia strategii zrównoważonego rozwoju UE, włączając jej kluczowe cele do realizacji strategii „Europa 2020”, oraz opracować i wykorzystać w negocjacjach na szczycie równoległe propozycje dotyczące stworzenia silniejszych ram międzynarodowych na rzecz wspierania i koordynowania krajowych strategii rozwoju zrównoważonego;

— ukończyć obecne prace na rzecz zapewnienia lepszych wskaźników postępów w rozwoju zrównoważonym i wyraźnie włączyć te wskaźniki do głównych ram monitorowania strategii „Europa 2020”, a także opracować i wykorzystać w negocjacjach na szczycie równoległe propozycje dotyczące stworzenia i utrzymania spójniejszych i bardziej jednolitych międzynarodowych zestawów danych służących do pomiaru i monitorowania postępów w zakresie rozwoju zrównoważonego;

- ukończyć wieloletnie badania nad zrównoważoną konsumpcją i produkcją oraz włączyć ich wyniki do głównego projektu przewodniego strategii „Europa 2020” poświęconego efektywności zasobów, a także opracować równoległe propozycje, które zostaną wykorzystane w prowadzonych na szczycie negocjacjach;
- zebrać europejskie doświadczenia w zakresie wprowadzenia ekologicznych podatków i instrumentów fiskalnych (w tym ustalenie cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla i handel emisjami) oraz opracować równoległe propozycje dotyczące wytycznych lub ram ONZ w tym zakresie;
- zebrać europejskie doświadczenia w dziedzinie społecznego wymiaru rozwoju zrównoważonego, dotyczące np. możliwości tworzenia nowych ekologicznych miejsc pracy zastępujące niektóre miejsca pracy utracone wskutek kryzysu, a także dotyczące środków na rzecz ograniczania nierówności; ponadto wykorzystać te doświadczenia w toczonych na szczycie dyskusjach na temat społecznego aspektu gospodarki ekologicznej;
- utworzyć skuteczny mechanizm wspierania rozwoju zrównoważonego w krajach rozwijających się i zapewnić odpowiednią pomoc finansową i technologiczną.

1.8 Aby wzmocnić zarządzanie rozwojem zrównoważonym, UE powinna:

- wesprzeć wzmocnienie UNEP (Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska) i Komisji ds. Zrównoważonego Rozwoju (CSD);
- poprzeć włączenie kwestii rozwoju zrównoważonego do zakresu kompetencji Banku Światowego, WTO i innych odpowiednich organizacji międzynarodowych;
- wspierać wzmocnienie krajowych strategii rozwoju zrównoważonego i krajowych systemów na rzecz tworzenia, wdrażania i monitorowania takich strategii, jak również umocnienie takich instrumentów, jak strategia zrównoważonego rozwoju UE, aby wzmocnić i zharmonizować takie działania na poziomie ponadnarodowym – zarówno w Europie, jak i w negocjacjach międzynarodowych;
- wspierać wzmocnienie lokalnych i regionalnych strategii rozwoju zrównoważonego oraz instrumentów wdrażających – tak w Europie, jak i w negocjacjach międzynarodowych;
- wspierać włączenie kwestii rozwoju zrównoważonego do zasad i wytycznych ładu korporacyjnego w sektorze przedsiębiorstw – zarówno w Europie, jak i w negocjacjach międzynarodowych;

1.9 Aby zapewnić pełne zaangażowanie i udział społeczeństwa obywatelskiego, UE powinna:

- wspierać pełne uczestnictwo zainteresowanych stron w procesie ONZ;

- współpracować z EKES-em i innymi przedstawicielami zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, aby zapewnić pełne włączenie społeczeństwa obywatelskiego w procesy przygotowawcze w Europie i w jej państwach członkowskich;
- wspierać niezależne procesy przygotowawcze w konkretnych sektorach społeczeństwa obywatelskiego, w tym wśród przedsiębiorstw, związków zawodowych, organizacji pozarządowych, w środowiskach naukowców i nauczycieli, wśród rolników, organizacji kobiecych i młodzieży – zarówno w Europie, jak i w negocjacjach międzynarodowych.

2. Wprowadzenie i kontekst

2.1 W dniu 24 grudnia 2009 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło rezolucję, w której uzgodniono, że konferencja ONZ w sprawie zrównoważonego rozwoju (UNCSD) odbędzie się w roku 2012. Konferencja ta odbędzie się w Rio 40 lat po konferencji ONZ w sprawie środowiska człowieka w Sztokholmie, 20 lat po konferencji ONZ w sprawie środowiska i rozwoju (UNCED) w Rio oraz 10 lat po światowym szczycie w sprawie zrównoważonego rozwoju (WSSD) w Johannesburgu.

2.2 Zgodnie z rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ konferencja ta będzie miała trzy cele:

- zapewnienie odnowy zaangażowania politycznego na rzecz rozwoju zrównoważonego;
  - ocena dotychczasowych postępów i istniejących luk w realizacji ustaleń ważnych szczytów w sprawie rozwoju zrównoważonego;
  - reagowanie na nowe i pojawiające się wyzwania;
- a także dwa konkretne tematy:
- gospodarka ekologiczna w kontekście rozwoju zrównoważonego i likwidacji ubóstwa;
  - ramy instytucjonalne na rzecz rozwoju zrównoważonego.

2.3 EKES z zadowoleniem przyjmuje tę inicjatywę. Nie ulega wątpliwości, że globalny impuls dla rozwoju zrównoważonego osłabł w ostatnich latach i że potrzebne jest ponowne ożywienie programu na rzecz rozwoju zrównoważonego. W Europie nadal czyni się pewne postępy w rozwoju zrównoważonym, stanowiącym nadrzędne ramy opracowywania polityki, lecz w ostatnich latach został on przyćmiony przez skutki kredytu gospodarczego i konieczność skupienia się na odbudowie gospodarki. Nowy szczyt w Rio mógłby być okazją do ponownego umieszczenia rozwoju gospodarczego na właściwym miejscu jako głównej siły napędowej Unii Europejskiej i jej państw członkowskich.

2.4 Przewidziano trzy posiedzenia komitetu przygotowawczego. Pierwsze miało miejsce w dniach 17–19 maja 2010 r. Pozostałe odbędą się w 2011 i 2012 r.

Na pierwszym posiedzeniu opracowano procedury, procesy i harmonogramy dla konferencji, a także przeprowadzono wstępną dyskusję na wyżej wymienione główne tematy. Ustalono, że Sekretariat ONZ powinien zasięgnąć opinii państw członkowskich, odpowiednich organów międzynarodowych i głównych grup w sprawie ograniczonej liczby konkretnych kwestii.

2.5 W ramach komitetu przygotowawczego społeczeństwo obywatelskie było reprezentowane przez dziewięć głównych grup uznawanych przez ONZ. Zwrócono się do nich także o pozyskanie własnych przygotowań i opracowanie wkładu w przyszłe etapy procesu przygotowawczego oraz samej konferencji. Kilka głównych grup wskazało, że będą chciały wykorzystać proces przygotowań do szczytu w roku 2012 do przeprowadzenia własnej oceny postępów w zakresie rozwoju zrównoważonego w swoich sektorach. Pragną w Rio zaprezentować osiągnięcia, możliwości i wyzwania oraz starać się o dalsze uznanie i wsparcie ze strony rządów w tym procesie, a także przedstawić zalecenia dla rządów w sprawie kształtu i celów oficjalnych negocjacji.

2.6 Unia Europejska czynnie uczestniczyła w pierwszym posiedzeniu komitetu przygotowawczego, pomagając opracować pozytywny i realistyczny porządek obrad szczytu, i wspólnie ze swoimi państwami członkowskimi aktywnie kontynuuje własny proces przygotowawczy. EKES wyraża zadowolenie, że mógł w imieniu zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego wziąć udział w delegacji UE na pierwsze posiedzenie komitetu przygotowawczego, i pragnie dalej odgrywać czynną rolę: najpierw poprzez wydanie niniejszej wstępnej opinii, a następnie poprzez dalsze prace w miarę postępu przygotowań (zob. pkt 7.2).

3. Wizja i poziom aspiracji

3.1 Na szczycie w Rio w 1992 r. ustalono wysoki poziom zamierzeń i osiągnięć; szczyt był także skutecznym w zmobilizowaniu wsparcia i działań na rzecz rozwoju zrównoważonego na całym świecie. Było to możliwe dzięki zdecydowanemu i konkretnemu programowi w połączeniu z zaangażowaną i inspirującą wizją, która uzyskała poparcie opinii publicznej i polityków.

3.2 Wyzwanie związane z rozwojem zrównoważonym jest równie naglące jak wtedy, a w niektórych aspektach nawet bardziej. Jednak poziom energii i aspiracji wśród rządów na pierwszym posiedzeniu komitetu przygotowawczego nie spełnił oczekiwań. Wydawało się, że wiele osób chciało raczej osłabić oczekiwania niż budować zdeterminowane podejście na rzecz pozytywnych zmian.

3.3 Społeczeństwo obywatelskie jest bardziej ambitne. Różne podmioty były aktywne na pierwszym posiedzeniu komitetu

przygotowawczego, nawołując do konkretnych propozycji ze strony oficjalnych delegatów oraz prowadząc własne działania w kontekście konferencji. Zdaniem EKES-u w Europie jest wiele podmiotów, które mają wolę i możliwość podniesienia rangi i walki o pozytywny wynik procesu przygotowań do konferencji w 2012 r. Komitet wzywa UE i jej państwa członkowskie do pełnego wykorzystania tego potencjału i stworzenia otwartego i ambitnego procesu obejmującego wiele podmiotów na wszystkich poziomach, aby w pełni wykorzystać doświadczenia poszczególnych uczestników.

3.4 Gdyby negocjacje w sprawie zmiany klimatu i różnorodności biologicznej udało się wyznaczyć cel i odpowiedni termin na osiągnięcie zasadniczych porozumień, które następnie uzyskałyby poparcie przywódców światowych w Rio w 2012 r., mogłoby to korzystnie wpłynąć na oba procesy. Takie połączenie celów bardzo skutecznie stymulowało postępy podczas dwóch lat poprzedzających szczyt w Rio w 1992 r. Konferencja w 2012 r. mogłaby stanowić ostateczny termin na to, by trwające negocjacje w sprawie zmian klimatu i różnorodności biologicznej weszły w kolejną zasadniczą fazę.

3.5 Okazję, jaką jest szczyt w 2012 r., można by również wykorzystać do przyspieszenia decyzji w sprawie obecnych międzynarodowych negocjacji dotyczących rąbki oraz procesu redukcji emisji spowodowanych wylesianiem i degradacją lasów (REDD). Szczyt mógłby także posłużyć do zapoczątkowania nowych negocjacji w sprawie włączenia kwestii rozwoju zrównoważonego do ładu korporacyjnego (zob. pkt 6.8 poniżej) i w sprawie działań lokalnych na rzecz rozwoju zrównoważonego (pkt 6.9).

3.6 Szczyt z 1992 r. przyniósł nową i inspirującą wizję harmonijnej przyszłości planety, wyrażającą się w nowym dyskursie rozwoju zrównoważonego. Aby ożywić Rio 2012, konieczne jest nadanie nowego wyrazu tej wizji. EKES proponuje, by skupić się w tym celu na Karcie Ziemi i wykorzystać szczyt do formalnego uznania tego inspirującego dokumentu (w ślad za UNESCO). W ostatnich latach Karta Ziemi zdobywała coraz większe poparcie na świecie. Jej uznanie przez ONZ jako całość wzmocniłoby jej atrakcyjność we wszystkich częściach świata i pomogło we wskrzeszeniu zapału, który obudził się na świecie w 1992 r.

4. Ocena stanu realizacji i istniejących luk

4.1 Na pierwszym posiedzeniu komitetu przygotowawczego ONZ odnotowano, że postępy w realizacji celów i zamierzeń konferencji sztokholmskiej z 1972 r. oraz szczytów w sprawie zrównoważonego rozwoju z 1992 i 2002 r. były powolne i nierówne. Wciąż pozostają istotne wyzwania, pomimo pewnych osiągnięć, szczególnie w zakresie wzrostu dochodu i ograniczania ubóstwa, a także poprawy dostępu do edukacji i lepszej ochrony zdrowia, szczególnie w gospodarkach wschodzących.

4.2 Nadal istnieją luki w realizacji dotyczące likwidacji ubóstwa, bezpieczeństwa żywnościowego, nierówności dochodowych, zachowania różnorodności biologicznej, przeciwdziałania zmianie klimatu, zmniejszenia presji na ekosystemy i rybołówstwo, dostępu do czystej wody i infrastruktury sanitarnej, a także pełnego udziału kobiet we wdrażaniu celów ustalonych na forum międzynarodowym, co odzwierciedla częściowe podejście do osiągnięcia celów rozwoju zrównoważonego. Od czasu konferencji UNCED nie wprowadzono żadnych większych zmian we wzorcach konsumpcji i produkcji, mimo że dla globalnego rozwoju zrównoważonego niezbędne są zasadnicze zmiany.

4.3 Wysiłki na rzecz osiągnięcia celów rozwoju zrównoważonego, w tym milenijne cele rozwoju (MDG), zostały dodatkowo utrudnione przez niedawny kryzys finansowo-gospodarczy, który negatywnie wpłynął na wyniki gospodarcze, zniweczył ciężko wypracowane korzyści i spowodował wzrost liczby osób żyjących w skrajnym ubóstwie.

4.4 W Europie (podobnie jak w innych rozwiniętych regionach świata) w ciągu ostatnich 20 lat poczyniono postępy w realizacji niektórych celów ekologicznych, lecz wiele jeszcze pozostaje do zrobienia, jeżeli chodzi o kluczowe kwestie zużycia zasobów i emisji CO₂, natomiast wpływ Europy na resztę planety pod względem wyczerpywania zasobów i eksportu zanieczyszczeń nadal jest na poziomie naruszającym równowagę ekologiczną. W sferze społecznej poziom bezrobocia i rosnące nierówności w społecznościach i pomiędzy nimi także znajdują się na poziomie zagrażającym równowadze.

4.5 Komitet przygotowawczy nie wskazał żadnych całkowicie nowych zagadnień w zakresie rozwoju zrównoważonego. Zauważył jednak, że wiele kwestii rozwoju zrównoważonego podniesionych już w 1992 r. w Rio przybiera na ostrości, jak tego dowodzą niedawne i obecne kryzysy w dziedzinie finansów i gospodarki, energetyki, zasobów wodnych i żywności. Inne problemy, takie jak zmiana klimatu i utrata różnorodności biologicznej, okazują się bardziej naglące i poważne, niż przypuszczano wcześniej. Do wszystkich innych czynników presji dochodzi jeszcze ciągle wzrost liczby ludności świata.

4.6 W świecie rozwijającym się pojawia się rozdźwięk między gospodarkami wschodzącymi, których szybki wzrost nakłada nowe obciążenia na zasoby światowe i koncentrację zanieczyszczeń, a krajami najslabiej rozwiniętymi (LDC), w których ubóstwo i degradacja środowiska są nadal kluczowymi czynnikami ryzyka w kontekście zrównoważonego rozwoju. Z pewnymi wyjątkami, kraje rozwinięte są nadal dalekie od zapewnienia poziomu oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA), którą często obiecywały krajom rozwijającym się jako pomoc w ich zrównoważonym rozwoju.

4.7 W obliczu tych wszystkich wyzwań, szczególnym zadaniem UE jest poprawa zrównoważonego rozwoju naszych własnych gospodarek oraz mobilizacja wystarczającego wsparcia

finansowo-technicznego dla państw rozwijających się, szczególnie LDC, aby mogły skutecznie sprostać własnym wyzwaniom w zakresie rozwoju zrównoważonego. UE powinna wykorzystać szczyt do ożywienia własnych procesów i struktur mających zapewnić postępy w tych kwestiach. Komitet zwraca się do Unii w szczególności o:

- określenie i wdrożenie różnych aspektów gospodarki ekologicznej w Europie oraz stworzenie i finansowanie nowych kanałów pomocy oraz transferu technologii i *know-how*, by pomóc krajom rozwijającym się w przestawieniu się na rozwój zrównoważony;
- wzmocnienie różnych aspektów zarządzania rozwojem zrównoważonym w Europie (pkt 6);
- zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w całej Europie w działania na rzecz procesu z Rio, odnowienia wizji z Rio oraz uzyskania politycznego i powszechnego poparcia dla niej (pkt 7).

5. Gospodarka ekologiczna w kontekście rozwoju zrównoważonego i likwidacji ubóstwa

5.1 Gospodarka ekologiczna będzie jednym z głównych tematów konferencji. Nadal istnieje wiele poglądów na znaczenie pojęcia gospodarki ekologicznej. Panuje jednak powszechna zgoda, że musi ono być rozważane w kontekście rozwoju zrównoważonego. Gospodarka ekologiczna czy proces ekologizacji danej gospodarki mogą być rozumiane jako jeden z zasadniczych sposobów wytyczenia drogi w kierunku bardziej zrównoważonego modelu rozwoju w przyszłości.

5.2 Gospodarka ekologiczna, poprzez propagowanie większej efektywności wykorzystywania zasobów naturalnych i energii, a także promowanie nowych technologii z zakresu czystej energii i bardziej ekologicznej produkcji, może przynieść nowe możliwości rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Konieczne będzie wprowadzenie odpowiednich krajowych ram politycznych, aby stymulować przejście na gospodarkę ekologiczną, propagować wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz dostosować działalność gospodarczą do możliwości ekosystemów.

5.3 Rozwój i zmiana mające zrównoważony charakter powinny szanować naturalne ograniczenia oraz chronić zasoby naturalne i dziedzictwo kulturowe. Rozwój zrównoważony nie oznacza jednak stagnacji – przeciwnie, wymaga ciągłej zmiany i ewolucji. Przykładowo w energetyce w najbliższych 40 latach niezbędna będzie fundamentalna zmiana metod produkcji i zużycia energii, jak to pokazuje niedawny raport Międzynarodowej Agencji Energii przedstawiający scenariusze w dziedzinie technologii na rok 2050. Inny przykład: w sektorze chemicznym wiele już uczyniono, by zmienić wzorce produkcji i zwiększyć ich skuteczność i zrównoważony charakter, a zarazem uczynić z tej transformacji przewagę handlową.

5.4 Instrumenty polityczne możliwe do zastosowania w ramach gospodarki ekologicznej można podzielić na kilka kategorii:

- ustalenie odpowiednich cen;
- polityka zamówień publicznych;
- reformy w zakresie podatków ekologicznych;
- inwestycje publiczne w zrównoważoną infrastrukturę;
- ukierunkowane wsparcie publiczne dla badań i rozwoju w zakresie technologii przyjaznych dla środowiska;
- polityka społeczna na rzecz godzenia celów społecznych z polityką gospodarczą.

5.5 Na poziomie globalnym ONZ już rozpoczął w tej dziedzinie kilka inicjatyw, na których mogłaby się oprzeć konferencja UNCSD w 2012 r. Inicjatywa ONZ dotycząca gospodarki ekologicznej ma na celu zapewnienie pomocy rządów w przekształcaniu i nowym ukierunkowaniu polityki, inwestycji i wydatków na szereg sektorów, takich jak czyste technologie, energia odnawialna, zaopatrzenie w wodę, transport ekologiczny, gospodarka odpadami, ekologiczne budynki oraz zrównoważone rolnictwo i leśnictwo. Badanie na temat ekonomii ekosystemów i różnorodności biologicznej oraz koncepcja Globalnego Zielonego Nowego Ładu to kluczowe projekty tej inicjatywy.

5.6 Obecnie kraje rozwinięte względnie najbardziej przyczyniają się do istnienia problemu zmiany klimatu, jako że generują wyższe poziomy emisji gazów cieplarnianych na głowę mieszkańca. Dlatego też borykają się z największym wyzwaniem, jakim jest przestawienie ich gospodarek na model o niższym poziomie emisji dwutlenku węgla. Jednocześnie jednak mają atut związany z zaawansowaną technologią i zasobami kapitałowymi, które umożliwią im odgrywanie wiodącej roli w tym procesie transformacji, jeśli państwa te bezwzględnie podejmą stojące przed nimi wyzwanie.

5.7 Wśród krajów rozwijających się istnieje pewna obawa, że „gospodarka ekologiczna” jest koncepcją ukształtowaną na Północy, która może w rzeczywistości spowolnić proces rozwoju i zawierać elementy protekcjonistyczne. Decydujące znaczenie będzie miało wskazanie, w jaki sposób kraje rozwijające się mogą skorzystać z tej koncepcji i jak może ona przyczynić się do transformacji rozwojowej. Kluczowa będzie kwestia, na ile poważnie kraje rozwinięte traktują swoje zobowiązania do wspierania gospodarki ekologicznej w krajach rozwijających się.

5.8 Aby zapewnić znaczące wyniki w dziedzinie ekologizacji światowej gospodarki w 2012 r., kraje rozwinięte będą musiały wykazać, że realizują to podejście w swoich własnych gospodarkach oraz że są gotowe zaoferować rzeczywistą pomoc w zakresie zasobów finansowych, transferu technologii oraz budowania potencjału w krajach rozwijających się.

5.9 UE poczyniła pewne postępy w dziedzinie gospodarki ekologicznej, lecz nie są one wystarczające. Zdaniem EKES-u nie wystarczy, by UE tylko wypowiedziała się w Rio w sprawie ograniczonych postępów, jakich dokonała przez ostatnie 20 lat, a także różnych elementów zrównoważonego rozwoju w strategii „Europa 2020”. Dla lepszego ugruntowania stanowiska w 2012 r. Komitet zaleca w szczególności, by w następnych 12 miesiącach UE przeprowadziła następujące działania:

- przegląd i wzmocnienie strategii zrównoważonego rozwoju UE, a zarazem włączenie jej kluczowych celów w proces realizacji strategii „Europa 2020”;
- ukończenie obecnych prac na rzecz zapewnienia lepszych wskaźników postępów w rozwoju zrównoważonym i wyraźne włączenie ich do głównych ram monitorowania strategii „Europa 2020”;
- ukończenie wieloletnich badań nad zrównoważoną konsumpcją i produkcją oraz włączenie ich wyników do celów głównego projektu przewodniego strategii „Europa 2020” poświęconego efektywności zasobów;
- zebranie europejskich doświadczeń w zakresie wprowadzenia ekologicznych podatków i instrumentów fiskalnych (w tym ustalenie cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla i handel emisjami) oraz opracowanie propozycji dotyczących wytycznych lub ram ONZ w tej dziedzinie;
- zebranie europejskich doświadczeń w wymiarze społecznym rozwoju zrównoważonego, dotyczących m.in. możliwości tworzenia nowych ekologicznych miejsc pracy zastępujących niektóre miejsca pracy utracone wskutek kryzysu, a także dotyczących środków na rzecz ograniczania nierówności.

Podobne działania konieczne są na szczeblu państw członkowskich. Umocniona postępowymi osiągniętymi w tej dziedzinie w Europie, UE jest w sytuacji, która pozwala jej zabiegać o stworzenie światowego programu na rzecz gospodarki ekologicznej, który zawierałby podobne elementy.

5.10 Jeżeli chodzi o **kwestie finansowe**, istnieje wyraźna potrzeba wzmocnienia wysiłków na rzecz większej mobilizacji środków publicznych i prywatnych, by zrealizować nieukończony aspekt programu milenijnych celów rozwoju oraz promowania nowego programu na rzecz gospodarki ekologicznej. Cele z Rio dotyczące oficjalnej pomocy rozwojowej nie zostały zrealizowane. Międzynarodowe instytucje finansowe, UNDP, WTO, UNCTAD oraz ministerstwa finansów, gospodarki i handlu na całym świecie powinny być w pełni zaangażowane w tę mobilizację i we wszystkie pozostałe aspekty przejścia na ekologiczną gospodarkę globalną. UE pragnie opracować spójną i zwięzłą propozycję celów dla tych międzynarodowych działań na rzecz ekologizacji oraz spełnienia wieloletnich obietnic dotyczących poziomu wsparcia.

6. Ramy instytucjonalne na rzecz zrównoważonego rozwoju

6.1 Powszechnie przyjmuje się, że zarządzanie rozwojem zrównoważonym na szczeblu międzynarodowym jest często nieefektywne i że konieczne będą zasadnicze zmiany, aby je poprawić. Nowy impuls korzystnie wpłynąłby także na zarządzanie rozwojem zrównoważonym na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

6.2 Na szczeblu międzynarodowym wyraźnie istnieje nagląca potrzeba wzmocnienia kompetencji ekologicznych UNEP oraz wzmocnienia zdolności Komisji ds. Zrównoważonego Rozwoju – lub organu kontynuującego jej prace – do propagowania rozwoju zrównoważonego w różnych sektorach gospodarki globalnej oraz w agencjach międzynarodowych. Od dawna dyskutuje się o możliwości podniesienia rangi UNEP i mianowania jej Światową Organizacją ds. Ochrony Środowiska o szerszym mandacie. Potrzebne jest utrzymanie silniejszej, bardziej wiarygodnej i dostępnej bazy naukowej; konieczna jest większa zdolność do innowacyjnych interakcji z pozostałymi częściami systemu ONZ, koordynowania większej liczby oddzielnych porozumień dotyczących ochrony środowiska (MEA) i wspierania rozwoju potencjału ekologicznego w państwach rozwijających się i innych państwach członkowskich; a także większa i bezpieczniejsza baza zasobów. Rok 2012 mógłby być okazją do urzeczywistnienia tych propozycji.

6.3 Rozwój zrównoważony potrzebuje bardziej liczącego się głosu i wpływu w ramach systemu ONZ. Jedną z możliwości mogłoby być utworzenie pełnej Rady ONZ poświęconej tym kwestiom. Inną opcją mogłoby być włączenie CSD do rozszerzonej Rady Gospodarczo-Społecznej (ECOSOC) ONZ o większych uprawnieniach w zakresie promowania rozwoju zrównoważonego w całym systemie ONZ, wraz z Bankiem Światowym i MFW (Międzynarodowy Fundusz Walutowy). Może tutaj jednak pojawić się więcej możliwości w świetle prac nowego zespołu wysokiego szczebla ds. zmiany klimatu i rozwoju, który został właśnie utworzony przez sekretarza generalnego ONZ.

6.4 W ramach przygotowań do dalszej dyskusji EKES zaleca, by UE miała na uwadze trzy cele ogólne:

— włączenie rozwoju zrównoważonego do zakresu kompetencji niektórych kluczowych agencji, w tym samego ONZ oraz jego Rady ECOSOC, Banku Światowego, MFW, WTO oraz organów zajmujących się bardziej szczegółowo rozwojem zrównoważonym, np. CSD, UNEP, UNDP itp.;

— wzmocnienie CSD i jej zdolności do koordynacji prac w zakresie rozwoju zrównoważonego w całym systemie ONZ, w szczególności poprzez nadanie jej statusu i misji, która pozwoli przydzielić działom ds. finansów i gospodarki

zadanie włączenia rozwoju zrównoważonego do zarządzania globalną polityką gospodarczą;

— wzmocnienie UNEP i jego zdolności do monitorowania zasadniczych zmian w środowisku globalnym oraz propagowania skutecznych działań na rzecz ochrony.

6.5 Istnieje również potrzeba wzmocnienia zarządzania rozwojem zrównoważonym na szczeblu krajowym, regionalnym, lokalnym i na poziomie przedsiębiorstw. Należy ożywić krajowe, regionalne i lokalne strategie rozwoju zrównoważonego lub nadać im nowy impuls. W ramach ładu korporacyjnego trzeba położyć większy nacisk na rozwój zrównoważony. Należałoby stworzyć lub ożywić krajowe rady ds. rozwoju zrównoważonego lub analogiczne struktury, tak aby w większym stopniu stymulować rozwój zrównoważony. Społeczeństwo obywatelskie musi być zaangażowane w bardziej aktywny sposób. W UE europejska strategia na rzecz rozwoju zrównoważonego wyznaczyła ramy dla wszystkich tych elementów, które należało rozwinąć. Później jednak realizacja strategii nie była wystarczająco zdecydowana. Należy ożywić jej kluczowe elementy i włączyć je do głównej strategii europejskiej na rok 2020, a następnie ściśle monitorować.

6.6 Główne grupy społeczeństwa obywatelskiego, których rola w systemie ONZ wzrosła w wyniku szczytu w Rio w 1992 r., dokonają przeglądu własnych doświadczeń w tych kwestiach i przedstawiają przykłady sprawdzonych rozwiązań w Rio oraz będą zabiegać o uznanie i wzmocnienie najlepszych praktyk poprzez takie środki, jak krajowe i lokalne strategie rozwoju zrównoważonego, inicjatywy w zakresie odpowiedzialności biznesu itp.

6.7 EKES zaleca, by UE zdecydowanie poparła zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i głównych grup w proces związany z rokiem 2012. Należy zachęcać grupy do przedstawiania dotychczasowych osiągnięć oraz propozycji mających na celu wzmocnienie i konsolidację ich roli.

6.8 W przemyśle należałoby sformalizować zadania w zakresie zrównoważonego rozwoju w ramach powstających struktur społecznej odpowiedzialności biznesu. Na szczycie w Rio w 2012 r. można by zapoczątkować negocjacje w sprawie nowej konwencji międzynarodowej w tej dziedzinie.

6.9 Coraz większą rolę we wdrażaniu wielu aspektów rozwoju zrównoważonego odgrywają samorządy regionalne i inne władze szczebla niższego niż krajowy. Podobnie rzecz się ma w przypadku wielu miast i innych władz lokalnych. Przemiany te można by formalnie ująć w nowym porozumieniu, które przyznawałoby wyraźny mandat (i niezbędne zasoby) do wdrażania konkretnych części programu rozwoju zrównoważonego, tak aby sprawdzone rozwiązania poszczególnych władz w tym zakresie mogły stać się standardową praktyką dla pozostałych.

7. Możliwa rola UE i EKES-u

7.1 UE niewątpliwie odegra kluczową rolę w rozwoju strategii na rok 2012. Powinna pokazać społeczności międzynarodowej, jakie korzyści przyniesie Północy i Południu przejście na gospodarkę ekologiczną, oraz propagować zmiany instytucjonalne w zakresie zarządzania rozwojem zrównoważonym. UE i jej państwa członkowskie powinny także wykorzystać konferencję jako okazję do ich własnego przejścia na gospodarkę ekologiczną i poprawy własnego zarządzania rozwojem zrównoważonym, a także zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w te procesy.

7.2 EKES jest gotowy do odegrania znaczącej roli we wspieraniu udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesach europejskich i międzynarodowych, a także w wywieraniu nacisku na uzyskanie ambitnych wyników. Silne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego ma kluczowe znaczenie dla stworzenia dynamiki i presji niezbędnych do osiągnięcia zasadniczych efektów w Rio. W najbliższych 12 miesiącach EKES zamierza podjąć następujące działania:

- organizacja dalszych konsultacji z podmiotami w Brukseli w sprawie celów z Rio 2012 oraz w miarę możliwości utworzenie wspólnej platformy;
- zapewnienie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez krajowe rady ds. zrównoważonego rozwoju, ich europejską sieć EEAC oraz krajowe rady społeczno-gospodarcze;
- przeprowadzenie szeregu sektorowych analiz warunków pomyślnego wdrażania gospodarki ekologicznej w kluczowych sektorach, takich jak energia, transport, budownictwo, rolnictwo i ogólna polityka gospodarcza;
- współpraca z regionalnymi i dwustronnymi stałymi delegacjami w celu porównywania i koordynacji wkładu społeczeństwa obywatelskiego w Europie z działaniami obywatelskimi w innych częściach świata.

Bruksela, 15 września 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
